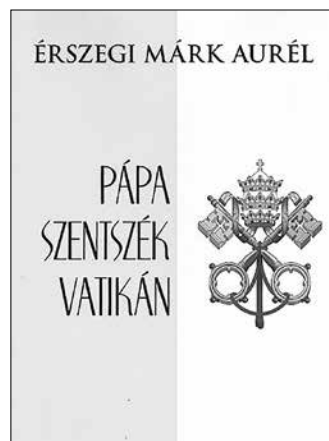

Fülöp Zsuzsanna

Pápa, Szentszék, Vatikán

(Érszegi Márk Aurél könyvéről)

A szocialista-kommunista éra után a mindennapi emberek, hívők és nem hívők egyaránt, betekinthetnek a Vatikán falai mögé, ha nem is fizikai valójukban, de a médiumok révén mindenképpen. Az információk áramlanak felénk, nagy érdeklődés kíséri a pápaválasztást, azokat a prioritásokat, amelyeket a pápák megfogalmaznak trónra lépésükkor – még akkor is, ha a katolikus egyház a Krisztus által földi útravalóul adott tanokat örökre magáénak vallja, azokon nem változtat.

A kötet címe sejteti, hogy a pápa személye, a katolikus világ hivatalos, hitéleti központja és a hely, Vatikánváros külön-külön hangsúlyt kap, mert vélhetően nem mindent látunk világosan: a hívőknek általánosságban a magasztos és a szent ötlük inkább eszükbe elsőnek. Ám a pápa személyében földi helytartóról van szó, élnie kell velünk együtt a mindennapokat, dolgoznia kell és irányítania az egyházat, a földi élet nehézségei és korlátai sem őt, sem környezetét nem kímélik.

Őt nagy fejezet tárgyalja mindezt – kifejezetten a magyar olvasóközönség számára. A fiatal szerző, aki elvégezte a teológiát és kánonjogból licenciátust szerzett, bevallása szerint azokhoz kíván szólni, akik kissé többre kíváncsiak e témában, mint amennyit a katolikus magyar sajtó elébük tár.

Az első fejezetben kirajzolódik a Szentatyá „munkaköri leírása” – ahogyan azt a szerző tréfásan nevezi. Megalkotója maga Jézus Krisztus, hiszen az egyházfő egész működése szentírási hivatkozáson nyugszik. Krisztus körülírta egyháza feladatát és biztosította tekintélyét. A katolikus hittételek

és a szóbeli apostoli szent hagyomány ötvözete alapján kikristályosodott vonatkozó jogszabályok igazítják el a Szentatyát a pápai trón megüresedésével, az új pápa választásával kapcsolatban.

A második fejezetből megtudjuk, miként segítik a pápát a felszentelt egyházi személyek és a körük szerveződő intézmények. Köztudott, hogy a katolikus egyház bíborosainak feladata az új pápa megválasztása az ún. konkláv misztikusnak tűnő keretei között, de talán kevesebben vannak tisztában azzal, hogy a II. Vatikáni Zsinat óta a szinodus – egy tanácsadó testület – ülésein a katolikus püspökök közül választott delegáltak foglalkoznak a fontos és legaktuálisabb kérdésekkel.

A Péter-utód szolgálatának legfőbb missziója a keresztény egység fölötti örökös, pásztorkodás, amely nehézségeket, a hit védelmében folytatott erőfeszítést, sokszor kemény harcot is jelent. S hogy ennek eleget tudjon tenni, a legautentikusabb forrásból kell értesülnie a világ helyzetéről, híveinek és ellenségeiknek viszonyáról. A szerző úgy látja, hogy a világ katolikus központja egyben a világ legjobban értesült központja is, amely a kiváló szervezetségnek köszönhető: a püspököknek a pápával való személyes konzultációja – egyházi kifejezéssel „ad limina-látogatása” –, és ekkor átadott írásos beszámolóik biztosítják mindezt. És ma már az egyházfő sem zárkózik be udvarába, az utazó pápák korát éljük, ez az új gyakorlat lehetővé teszi, hogy a Szentatyá maga keresse fel a világegyház egyes helyi központjait, ezzel is erősítve a katolikus egységet.

Szintén sok új ismeretet tár elének a katolikus

intézményrendszer összefogásáról szóló fejezet. A pápa tanítói hivatala a Szentszék. Ennek diplomáciai jelenléte a világban, a tudomány terén működő egyetemek, kutatóintézetek bemutatása és a Vatikán vagyonának tárgyalása folytán megtudjuk, kik állnak a pápa szolgálatában, kik a közeli és távoli munkatársai. Ezeket a feladatokat a Római Kúria fogja össze s mögötte a háttérintézmények szerepe sem csekély: köztük van a sokak fantáziáját izgató pápai Titkos Levéltár, az Apostoli Könyvtár és a médiumok, amelyek közül legismertebb és könnyen el is érhető a Vatikáni Rádió. Ezen felül korrekt betekintést nyerünk a Szentszék dokumentumainak típusaiba is.

Könnyedebb témát dolgoz fel a kötet, amikor „emberközelbe” állítja elénk a pápát. A vatikáni élet mindennapjait bemutató részben látványos és érdekes, vagy éppen kevésbé ismert mozzanatokról szerzünk tudomást. Megismerjük a Pápai Családot, a Szentatya közvetlen környezetét, akik nap mint nap szolgálatot teljesítenek személyzete valamely tagjaként, s azt, hogy ők milyen kategóriákba vannak sorolva. A pápa ruházatáról, viselt jelvényeiről, a magánkihallgatásokról és a szentmiséken kívül meghonosodott szertartásokról olyan újdonságokat is találunk, amelyekről eddig nem hallhattunk. Szó esik arról is, hogy az idők folyamán eltűnt a pápai koronázás szertartása, mert a beiktatás más módon történik. A tiara és a hordszék már rég a múlté, utóbbi helyett a pápamobil a népszerű közlekedési eszköz.

A szerzőnek arra is van gondja, hogy tisztázza a Szentszék és a Vatikán elnevezéseinek

különbözőségeit. Amint fentebb említettük, előbbi a római pápa tanítói hivatalát jelöli, míg az utóbbi földrajzi elnevezés, Róma egyik dombja, amely a pápa székhelyének ad otthont. 1929-ben a Szentszék és Olaszország szerződést kötött, amely szerint Vatikánváros önálló és független államnak minősül. „Teljes egészében a Szentszék tulajdonát képezi, és létezésének egyetlen célja, hogy biztosítsa a római pápa lelki küldetése gyakorlásához elengedhetetlen függetlenséget és szabadságot.” – írja.

A kötet egészen friss, 2014. februári állapotnak megfelelő képet nyújt az érdeklődőknek, s nyomon követhetjük azt a katolicizmusra mindig is jellemző zseniális paradoxont, hogy az évszázadok folyamán nagy állandóságot mutató intézmény részleteiben mégis hogyan alakul és változik – különösen egy új pápaság kezdetén.

A kötetet színes képanyag egészíti ki, amely a vatikáni magyar emlékek közül is bemutat néhányat, például a Magyarok Nagyszónya szépséges kápolnáját.

A könyv ajánlójában Szuromi Szabolcs Anzelm DSc így ír a fiatal Vatikán-szakértő szerzőről és művéről: „Érszegi Márk Aurélnak sikerült megtalálnia azt a műfajt, amely által ezt a nagyon összetett kérdéskört közérthetően, de mégis a tényszerűség és a tudomány szigorának erényét megtartva tudja az olvasóközönség számára átadni.” – E véleményhez csatlakozva ajánljuk mi is jó szívvel a kötetet az olvasónak.

(Szent István Társulat, 2014)